

Contes

Faules amb conflicte i sense moral

■ **Xavier Pla**

Posats sobre la taula, impressionen els llibres publicats en només vuit anys per Albert Sánchez Piñol (Barcelona, 1965). En aquesta insòlita aventura literària, hi ha un assaig satíric, *Pallassos i monstres* (2000), un recull de contes, *Les edats d'or* (2001) i dues novel·les, *La pell freda* (2002) i *Pandora al Congo* (2005). A més de les seves col·laboracions al suplement que teniu a les mans i a Catalunya Ràdio, s'hi afegeix ara un excel·lent segon llibre de contes, *Tretze tristos tràngols*. En cadascun dels llibres, Sánchez Piñol repeteix, sorprèn i sempre torna a guanyar. El seu món narratiu és propi i singular i recorre sovint a la fantasia i a l'humor. Hi ha l'apropiació d'un imaginari novel·lesc dominat pel terror, la comunicació o el desig, i la fascinació pel viatge i l'exotisme. Destaca l'interès de l'autor per la mal anomenada *novel·la de gènere*, amb elements de la de suspens, d'aventures o de ciència-ficció.

Manté una constant indagació filosòfica sobre la identitat, sobre la superioritat de la naturalesa davant de la cultura, sobre el xoc entre civilitzacions i l'estat salvatge. I també és evident que hi apareix un intertext reconscible pel lector, còmplice consumidor d'una cultura de masses que comprèn tant la literatura com el còmic, el cinema i la televisió.

Mantenint la independència

El primer que es pot dir, quan es tenen els seus llibres al davant, és que Sánchez Piñol i la seva editorial saben triar bons títols: senzills, fàcils de recordar, amb força metafòrica. No és un element tangencial en la seva obra, perquè Sánchez Piñol és un escriptoràs que domina com pocs l'ofici d'escriure i les tècniques narratives, que ha reflexionat a consciència sobre les formes del relat i la composició narrativa, que sap escriure divertint-se i sap divertir el lector. I ho fa mantenint la seva independència, sense pretensions, com a escriptor antipe-dant que és i seguint, potser més del que no sembla, les reflexions sobre l'ofici de Josep M. Espinàs.

Sánchez Piñol parteix d'un principi de rebuig de l'originalitat. No dóna importància a conceptes com ara *autenticitat* i *expressió individual*. Recicla sense pudor personatges i temes, s'apropia amb tota llibertat d'imatges alienes per reubicar-les en altres contextos imaginatius. Aquest apropiacionisme crític supera els mecanismes de citació o al·lusió i significa un esforç de revisió de la tradició literària i cultural al qual s'afegeix la seva mirada antropològica. Si en l'aventura hi deu haver l'essència de la ficció, en els llibres de Sánchez Piñol l'aventura prové més de la seva impecable estructura narrativa que dels seus continguts, per més exòtics que siguin o semblin.

Tristos trànsits o tristos tigres

En aquest nou llibre, Sánchez Piñol presenta tretze relats breus, molt diferents entre ells. El títol no deu ser tan deutor dels *Tres tristos tigres* de Cabrera Infante com dels *Tristos tròpics* de l'antropòleg Claude Levi-Strauss, tot i que, al seu primer llibre de contes, Sánchez Piñol ja havia titulat una narració com *Tristos trànsits*. El mateix que es pot dir dels seus títols es pot aplicar a les primeres línies dels contes. Són començaments sorprenents, que donen prou informació per captar l'atenció del lector i, sovint, remeten a una tradició narrativa ancestral: "Ara sembla que faci molt de temps, però tot plegat va començar fa un parell d'anys, una nit d'hivern", "Tres dies després que el plantessin en aquell camp de cívada, quan la pluja ja li havia mullat el barret de palla i el sol ja li havia esfilagarsat la camisa de franel·la de quadres blancs i vermells, l'espan-taocells va dir-se...".

L'autor manté una constant indagació filosòfica sobre la identitat

Albert Sánchez Piñol és narrador, novel·lista i assagista

És un recull una mica desigual, amb textos que tenen menys calidesa que les seves novel·les. Els millors són els que mostren la predilecció de l'autor pel relat parabòlic, amb jocs metafòrics de múltiples interpretacions, com en l'excel·lent *Quan queien homes de la lluna*, que no té per què admetre interpretacions extraliteràries. O el caldersià *De petit, tos de gos; de gran, pota d'elefant*, sorprenent lectura de la metamorfosi kafkiana. O la impecable tensió narrativa de *Ja no puc més*. Quan situa els seus contes en un context urbà, com a *Mai no compris xurros en diumenge*, Sánchez Piñol *monzoneja* una mica. Un dels millors relats és *La nau dels*

bojos: un naufrag és rescatat per una nau errant. Va plena de bojos, éssers deformes que riuen i l'increpen... Tancat en ell mateix, el conte reinterpreta una composició medieval del cicle dels Argonautes, la *stultifera navis*, la simbòlica peregrinació cap a la raó d'uns éssers expulsats per una societat que els lliura a un destí incert. És la "nau dels bojos" dels versos de Sebastian Brant i els quadres de Durer i del Bosco, i també constitueix un dels pilars de reflexió de Michel Foucault en la seva coneguda història de la follia. Però el lector no cal que recordi tot això: el conte de Sánchez Piñol és pura literatura i, a més, molt agraïda, i mai un sermó moral.*

Tretze tristos tràngols

Albert Sánchez Piñol
La Campana
Barcelona, 2008
Preu: 16 euros
Pàgines: 167

■ En el seu nou llibre, Sánchez Piñol repeteix, sorprèn i torna a guanyar. Són tretze contes breus, relats parabòlics amb jocs metafòrics de múltiples interpretacions sobre el destí dels homes

1 2 3 4 5

Valoració

- 1 Dolent
- 2 Regular
- 3 Bo
- 4 Molt bo
- 5 Excel·lent